Shree Raghunath Sanskrit Research Institute Library,
Jammu

No. ३२२ - घ

Title पूर्वोत्तरच्यातकाष्टकद्वयम्

Author ....

Extent ३ .... Age ....

Subject ....

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

नं० ८२२-घ

पूर्वोत्तरस्वानकाष्टकद्वयम्

नं० ८२२-घ

१२ पत्रे

पत्राणि ३ (त्रीणि)

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

नं० ८२२-घ
पूर्वोत्तर चातकाष्टकद्वयम् (पूर्वोत्तरकाव्यम्)
पत्राणि ३ (त्रीणि) (संपूर्णम्)

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

सर्वं चातकाष्टकं ॥ बौतैर्विधूनय विभावय भीमनादैः सञ्चूर्णय त्वमथवा करकाभिघातैः । त्वद्वारिविन्दुपरिपालितजीवितस्य नान्यागतिर्भवति वारिद चातकस्य ॥१॥ चातकस्त्रिचतुरान् पयःकणान् याचते जलधरं पिपासितः । सोऽपि पूरयति भूयसाम्भसा चित्रमत्र महतामुदारता ॥२॥ शक्यते येन केनापि जीवनेनैव जीवितं । किं तु कोलवृत्तेोद्भङ्कुः प्रसङ्कुः परङ्कुः सहः ॥३॥ गर्जसि मेघ न यच्छसि तोयं चातकपक्षी व्याकुलितोऽहं । दैवादिह यदि दक्षिणवातः क्व त्वं क्वाहं क्व च जलपातः ॥४॥ वापीस्वल्पजलाशयो विषमयो नीचापगाहो ह्रदः ; तुङ्गास्त्वद्दनरो महाजलनिधिर्गण्डूषमेकं मुनेः । गंगाद्याः सरितः पयोनिधिगताः सन्त्यज्य न स्वादिमान्

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

सर्व चात काष्टकं. ३१

31

सन्मानी खलु चातको जलमुचा मुक्तैः पयो वाञ्छति ॥५॥ वीजैरङ्कुरितं नदी

भिर्हृदितं वल्मीभिरुच्छ्वसितं हृष्टैः पल्लवितं जनैः प्रमुदितं धाराधरे वर्षति।

भ्रातश्चातकपातकं किमपि ते सम्यक् न जानीमहे यत्तेऽस्मिन्न पतन्ति चंचुपुटके

द्वित्राः पयोविंदवः ॥६॥ नंदेभ्योऽपि ह्रदेभ्योऽपि पिबन्त्यन्ये वयः पयः।

चातकस्य तु जीमूत भवानेवावलम्बनं ॥७॥

नभसि निरवलम्बे सीदता दीर्घकालं

त्वदभिमुखनिविष्टोन्नानचञ्चूपुटेन।

जलधर जलधारा दूरतस्तावदास्तां

ध्वनिरपि मधुरस्ते न श्रुतश्चातकेन ॥८॥

इति चातकाष्टकं समाप्तं॥

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

उत्तर् चातकाष्टकं ॥ स्वच्छाः सौम्य जलाशयाः प्रतिदिनं ते सन्तु मा
सन्त्व वा । स्वल्पं वा बहुधा जलं जलधर त्वं देहि मा देहि वा ॥१॥ कासारेषु सरित्सु
सिंधुषु तथा नीचेषु नीरग्रहं धिक् तत्रापि शिरोनतिः किमपरं हेयं भवेन्मानिनां ।
इत्यालोच्य विमुच्य चातकयुवा तेषु स्पृहामादराद् उद्ग्रीव खलु वारिवाह कुरुते
धाराधरालोकनं ॥२॥ केवा न सन्ति भुवि तामरसावतंसा हंसावलीवलयिनो
जलसंनिवेशाः । किं चातकः फलमवेक्ष्य समग्रपातां पौरंदरीमुपगतो नववारिधारां ३॥
रे धाराधर धीरनीरनिकरैरेषा रसा नीरसा शोषा पूषकरोत्करैरतिखरैरा शूरि
भूरि भूरि त्वया । पकांते न भवंतमंतरगतं स्वान्ते न सन्त्रिभयन् आश्चर्यं परिपीडि
तोऽभिरमते यच्चातकस्त्वत्स्पृहया ॥४॥

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

चात आत्मानमम्भोनिधिरेतुशोषं ब्रह्मांडमासिञ्चतुवान रङ्गैः । नास्ति त्वति
काष्ट॰ नैषचितिः कदापि पयोद हैतोः रिं ददासि वा नेवा खलु चातकस्य ॥ ५ ॥
३२ पयोद हे वारि ददासि वा न वा त्वदेकचित्तः पुनरेष चातकः ।
32
वरं महत्याम्म्रियते पिपासया तथापि नान्यस्य करोत्युपासनं ॥ ६ ॥

यद्यपि चातकपक्षी तृष्यति जलधरमकालवेलायां ।
तदपि न कुप्यति जलदे गतिरिह नान्यायतस्तस्य ॥ ७ ॥
एक एव खगो मानी चिरंजीवतु चातकः ।
पिपासया वा म्रियते याचते वा पुरन्दरम् ॥ ८ ॥
इति चातकाष्टकं समाप्तं ॥

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

॥ॐ नमः॥ उद्धवसन्देस १ उद्धवदूतः २ हंसदूत ३ पदांकदूत ४
शांतिशत ५ वृंदावनशत ६ वृंदावनजमक ७ गंगाष्टकं ८
मणिकर्णीमहिमा ९ मणिकर्णिकाऽष्टक १० काशीस्तोत्रं ११ महापद्य १२
सायनपंचक १३ जनीपंचक १४ अपराधभंजनस्तोत्रं १५ नीतिरत्न १६ नीतिसार १७
धर्मविवेक १८ वेदसारशिवस्त १९ मुकुंदमाला २० व्रजविहार २१ गुणरत्न २२
नीतिप्रदीपक २३ पद्यसंग्रह २४ नवरत्न २५ पंचरत्न २६ घटरत्न २७ सप्तरत्न २८
अष्टरत्न २९ शृंगारतिलक ३० वानराष्टक ३१ वानरयष्टकं ३२ भ्रमराष्टकं ३३
चातकाष्टकंद्वयं सर्वोउत्तरार्द्ध ३४॥ मोहमुद्गर ३५ चाणक्यशतकं ३६॥ कूपपत्र० ३७

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

33

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative